

Persbericht

Zienswijze BurgerInitiatief TegenGas Merenwijk op Transitievisie Warmte

De titel 'Transitievisie Warmte 2021-2026' met als ondertitel 'De omschakeling naar een aardgasvrij Leiden' geeft duidelijk de beperkte en eenzijdige visie van B&W Leiden weer op de energietransitie. In de visie is bovendien meer aandacht besteed aan de belangen van commerciële partijen dan aan die van de bewoners. Het heeft bewoners van de Merenwijk - verenigd in het Burgerinitiatief TegenGas Merenwijk - extra gemotiveerd kritisch naar de plannen te kijken.

Het gaat in de visie van B&W dominant over warmte en niet over een integrale visie op de energietransitie. Daarin horen namelijk ook warm tapwater, koeling, de noodzakelijke uitbreiding van het elektriciteitsnetwerk en niet te vergeten de opslag van energie. Verder blijkt een aardgasvrij Leiden een dominante doelstelling in plaats van een middel om de CO₂ uitstoot te reduceren. Bovendien lopen verwachtingen en doelstellingen in de visie door elkaar en wisselen deze ook nog wat betreft omvang. Cruciale begrippen zijn niet helder geformuleerd, zoals minimaal midden-temperatuur, vergelijkbaar met ongeveer energie-label B?

De gemeenteraden van Rotterdam en Den Haag zien er geen brood meer in, maar de aanvoer van restwarmte uit Rotterdam blijft als een rode draad door de Leidse visie lopen. Alternatieven zijn niet serieus bestudeerd. Berekeningen tonen aan dat bewoners hun CV ketel met een gemiddelde capaciteit van 25 kW moeten inwisselen voor een toegekend vermogen uit het warmtenet van bijna 2kW. Een maximaal geïsoleerd huis - die zijn in de Merenwijk sporadisch - heeft minimaal 7 kW nodig voor een behaaglijk klimaat. Naast de hoge kosten voor isolatie en aanpassingen moeten bewoners dus bij koudere dagen zelf fors bijstoken met een eigen elektrische kachel. Het warmtenet is in feite een bijstooknet. In de zomer wordt er daarentegen warmte aangeboden die niet nodig is. Verspilling noemen we dat. Naar onze mening is sprake van een cruciale ontwerp fout.

De keuze voor een collectief warmtenet betekent voor bewoners dat zij hun keuzevrijheid verliezen, want zij hebben nog maar de keuze uit één aanbieder. Zet één van de beste netwerken in de wereld niet aan de kant en laat de optie open om deze te gebruiken voor fossielvrije energiedragers. Wat voor de Binnenstad kan, lukt ook voor de Merenwijk. Overigens zijn met het aardgasvrij maken van wijken elders veel negatieve ervaringen opgedaan.

We stellen de gemeente voor in de Merenwijk een pilot op te zetten voor het opslaan van energie. Daarmee kunnen voor een belangrijk deel pieken en dalen in vraag en aanbod van elektriciteit worden voorkomen. Bovendien geeft een dergelijke 'flow-battery' aanzienlijk meer ruimte voor het plaatsen van zonnepanelen.

De inschattingen over de kosten voor de bewoners bij de energietransitie verschillen aanzienlijk. Wij komen op bedragen tussen de € 30.000 en € 50.000 en zelfs oplopend tot € 100.000. Daarom stellen we de voorwaarde dat we samen met de gemeente objectieve kostencalculaties laten opstellen over de totale kosten voor de bewoners als deze op een warmtenet zouden worden aangesloten. Verder zou het ongepast zijn als de gemeente al met uitvoering zou beginnen voordat de gemeenteraad de plannen en de wijkbewoners de uitvoeringsplannen hebben goedgekeurd.

Wij blijven de ontwikkelingen gemotiveerd volgen en opkomen voor de belangen van de bewoners in de wijk.

Voor nadere informatie kunt u contact opnemen met Cent van Vliet, tel 06-13577348.

Bijlage: Samenvatting Zienswijze burgerinitiatief TegenGas op de Transitievisie Warmte 2021-2026 onder de titel 'De omschakeling naar een aardgasvrij Leiden'.

1. Positie van bewoners en enorme kosten

Bij bewoners die de plannen kennen is grote onrust ontstaan. Naar onze mening verzaakt de gemeente haar maatschappelijke taak om haar burgers op verantwoorde wijze te voorzien in de basisbehoefte warmte. Ze laat de verantwoordelijkheid voor betaalbaarheid, duurzaamheid en haalbaarheid over aan de leveranciers van warmte en de beheerders van netwerken, die tevens perspectief op rendement wordt geboden. De enorm hoge directe en indirecte kosten voor nieuwe apparatuur en de aanpassingen aan de woning (tot wel € 100.000) komen voor rekening van de bewoners. De plannen van de gemeente geven geen inzicht in deze kosten. Bovendien wordt niet duidelijk gemaakt dat met een warmtenet in koudere periodes de bewoner zelf voor aanvullende verwarming moet zorgen om niet in de kou te zitten.

2. Integrale visie en doelstellingen

Een integrale visie op de energietransitie ontbreekt. Zo wordt niet of nauwelijks aandacht besteed aan tapwater, koeling en de noodzakelijke uitbreiding van het elektriciteitsnetwerk. Daarnaast ontbreken plannen voor de opslag van energie als cruciale schakel in de energietransitie. De verwachtingen en doelstellingen lopen door elkaar heen en wisselen qua omvang. Dat is enorm verwarrend. Een aardgasvrij Leiden lijkt veel meer een dominante doelstelling, dan een middel om de gewenste reductie van broeikasgassen te bereiken. Berekeningen om de reductie van CO₂ te bepalen zijn echter niet zichtbaar. Daarnaast wordt er enerzijds gesproken over een CO₂ reductie van 40% in 2050 en anderzijds over een CO₂ neutraal gebouwde omgeving in dat jaar. Daarnaast zijn de doelstellingen voor isolatie onduidelijk geformuleerd. Het is zeer de vraag welke maatregelen nodig zijn om 'minimaal MT, vergelijkbaar met ongeveer energielabel B' te bereiken. Zulke plannen moeten terug naar de tekentafel.

3. Warmtenet en andere energiebronnen

De gemeente houdt zonder harde feitelijke onderbouwing vast aan één dominante oplossing als alternatief voor aardgas. Dat is een warmtenet dat gevoed wordt door de aanvoer van restwarmte uit Rotterdam, aangevuld met geothermie en aquathermie. Alleen voor de binnenstad is waterstof voorzien. Er zijn geen duidelijke definities van de temperatuur van het water in het warmtenet en de mate van isolatie van de woningen. De gevolgen van deze onduidelijkheden komen direct voor rekening van de bewoners. De onzekerheid voor de bewoners staat in schril contrast met de zekerheden voor de commerciële partijen.

Berekeningen tonen aan dat bewoners hun CV ketel met een gemiddelde capaciteit van 25 kW moeten inwisselen voor een toegekend vermogen uit het warmtenet van bijna 2kW. Een maximaal geïsoleerd huis - die zijn in de Merenwijk sporadisch - heeft minimaal 7 kW nodig voor een behaaglijk klimaat. Naast de hoge kosten voor isolatie en aanpassingen moeten bewoners dus bij koudere dagen zelf fors bijstoken

met een eigen elektrische kachel. Deze bijstook is eigenlijk hoofdstook. In de zomer wordt er daarentegen warmte aangeboden die niet nodig is. Verspilling noemen we dat. Naar onze mening is sprake van een cruciale ontwerp fout. De gemeenteraad van Rotterdam en Den Haag zijn tegen de plannen met de restwarmte. Voor B&W van Leiden zijn er minstens zoveel argumenten om van de plannen af te zien.

4. Keuzevrijheid

Keuzevrijheid is cruciaal voor de bewoners. Het gaat om de keuze van de leverancier van warmte. Net als bij gas en elektriciteit moet een periodieke keuze mogelijk zijn op basis van heldere informatie uit meerdere mogelijke aanbieders. Het is belangrijk dat bewoners zelf hun energieverbruik kunnen verminderen, zoals bij een verbouwing, een nieuwe bewoner en bij het vervangen van apparatuur. Verder is het aan de bewoners op welke wijze hun woning in de toekomst wordt verwarmd.

Het warmtenet is voor de bewoner evenwel niet open, want deze heeft slechts de keus uit één aanbieder. De gemeente geeft toe dat er voor bewoners nog nauwelijks keuzevrijheid is bij de keuze voor warmtenetten. Onze conclusie is dat er helemaal geen keuzevrijheid is. Bovendien vormen investeringen in warmtenetten een blokkade voor innovaties de komende 30/40 jaar. De bewoners van de Merenwijk willen een serieuze keuzevrijheid in de praktijk, waarbij het gebruik van de huidige aardgas infrastructuur mogelijk blijft. Haal één van de beste netwerken uit de wereld niet uit de grond dat technisch nog tientallen jaren te gebruiken is. Dat zou een enorme verspilling zijn en staat bovendien haaks op het door velen beleden circulaire denken.

5. Ervaringen elders

Inmiddels zijn de ervaringen die zijn opgedaan met pilots om (delen van) wijken aardgasvrij te maken verre van positief. NRC heeft daarover een reeks artikelen gepubliceerd. De gemeente stelt evenwel dat die ervaringen zijn meegenomen. Zij zouden zich baseren op de kennis die is opgedaan in de proeftuinen die vallen onder het Programma Aardgasvrij Wijken. Wij hebben daarvan evenwel niets in de plannen kunnen terug vinden. Het is ongehoord dat de gemeente het recht wil krijgen om bewoners van het aardgas af te sluiten. Het toepassen daarvan zou het draagvlak onder de energietransitie in één klap kunnen wegslaan.

6. Uitvoeringsplannen Merenwijk

De gemeente wil nu al beginnen met de aanleg van de benodigde infrastructuur die zorgt voor het transport van warmte door de gehele stad. Dat zou tegen alle democratische regels zijn en zal het beperkte draagvlak verder verzwakken. Wij willen garanties dat geen investeringen in het warmtenet zullen worden gedaan voordat de besluitvorming in de gemeenteraad en het overleg met de wijken over de uitvoeringsplannen volledig is afgerond.

Bij eerdere inspraakrondes zijn belangrijke onderwerpen uit de stad naar voren gekomen, zoals betaalbaarheid, zorgen over de onomkeerbaarheid, keuzevrijheid en scepsis over restwarmte als duurzame bron. Er wordt geen rekening gehouden met groenvoorzieningen. Zo komen er als gevolg van warmtenetten geen bomen meer in straten die smaller zijn dan 20 meter. De gemeente zegt zonder voorbehoud, dat aan de wensen van de stad tegemoet gekomen is. Dat is zeker niet het geval in de Merenwijk. Er is nog veel werk aan de winkel en op cruciale kruisingen nemen wij een andere afslag. We willen in de Merenwijk een stapsgewijze reductie van broeikasgassen waarbij de huidige infrastructuur (aard)gas niet wordt afgesloten voordat

onomstotelijk is vastgesteld dat waterstof of biogas niet tot een serieus alternatief kan worden gerekend. We voelen ons wat dit betreft zeer verwant met de bewoners van de Binnenstad. Het is volstrekt onduidelijk waarom daar wel en hier niet. Wij willen als Merenwijk niet één van de starters zijn van de energietransitie. Verder is het belangrijk dat nu echt iets wordt gedaan aan de informatievoorziening naar en aan de inspraak van de bewoners. Hopelijk is de schade op dit punt nog te repareren.

Tenslotte. We zitten in de huidige fase van de energietransitie zeker niet op onze handen. Integendeel. We stellen de gemeente voor in de Merenwijk een pilot op te zetten voor het opslaan van energie. Daarmee kunnen voor een belangrijk deel pieken en dalen in vraag en aanbod van elektriciteit worden voorkomen. Bovendien geeft een dergelijke 'flow-battery' aanzienlijk meer ruimte voor het plaatsen van zonnepanelen. Daarnaast willen we samen met de gemeente berekeningen laten uitvoeren over de kosten van isoleren, de aanschaf van nieuwe apparatuur en de kosten van extra elektriciteitsverbruik voor de verschillende woningtypen in de Merenwijk als deze op een warmtenet zouden worden aangesloten. Verder volgen we de innovaties op vele terreinen op de voet.